

Анализ на данните получени от системата за известяване за храни и фуражи (RASFF) за месец юни 2014 г.

Система за бързо предупреждение за храни и фуражи (Приложение 1).

Общият брой нотификации за месец юни 2014 г. е **279**. Сигналите в категория храни са най-много – **249**, за фуражите – **15**, а за материалите в контакт с храни – **15** (фиг.1).

Фиг.1 Анализ на нотификациите по отношение на разпределението по групи: храни, фуражи и материали в контакт с храни.

Предупредителни нотификации – **58** нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – **12** нотификации: **недеклариран сулфит** във фурми от Тунис, в консервирани зеленчуци от Тайланд и в лайм, също от Тайланд; **етефон** в ананас от Южна Африка и в чери домати от Франция; **диметоат** в зелен боб от Мароко и в карфиол от Белгия; **арсен** в сушени гъби от Литва; **карбендазим** в круши от Аржентина; **олово** в леща от Чехия; **афлатоксини В1** в слънчогледови семки от Аржентина; **охратоксин А** в стафиди от Узбекистан.

Зърнени и тестени изделия – **7** нотификации: **високи нива на глютен** в свободно от глютен царевично брашно от Полша и от Италия; **охратоксин А** в мляна ръж от Полша; **недеклариран сусам и шам фъстък** в сладки от Ливан; **недекларирана млечна съставка** в палачинки от Обединеното кралство; **метални**

парчета (4 см) смесени в сладки и бисквити от Германия; камъни (3 мм) в булгур от Турция.

Билки и подправки – 5 нотификации: *Salmonella richmond* в индийски женшен (*Withania somnifera*) на прах от Индия; *Salmonella Ball* в черни чушки от Унгария; *Salmonella coeïn* в черни чушки от Холандия; *Salmonella spp.* в смян джинджифил от Холандия; *Bacillus cereus* в джинджифил от Индия.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 5 нотификация: наличие на забранената субстанция нитрофуран в замразени зайци от Китай и в телешко месо от Холандия; шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* телешко месо във вакуумирана опаковка от Холандия; високи нива на окситетрациклин над допустимите норми в свинско месо от Белгия; синтетични хормони в свинско месо от Дания.

Риба и рибни продукти – 4 нотификации: *Listeria monocytogenes* в пушена съомга от Дания; хистамин в риба тон от Испания; живак в риба меч от Чили; полициклични ароматни въгледороди в пушена риба от Того.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 3 нотификации: живак в хранителна добавка от Холандия (2); наличие на неразрешената субстанция силденафил в хранителна добавка от България.

Мляко и млечни продукти – 3 нотификации: афлатоксини М1 в сурово мляко от Италия; *Listeria monocytogenes* в меко сирене от сурово мляко от Франция; *Salmonella kedougou* в сирене от сурово мляко от Франция.

Фуражни суровини – 2 нотификации: ливаден шафран (*Colchicum autumnale*) в сено от Германия; афлатоксини В1 във фъстъци от Мадагаскар.

Ядки, продукти от ядки и семена – 2 нотификации: афлатоксини В1 в шам фъстък от Иран и от САЩ.

Супи, сосове и подправки – 2 нотификации: пластмасови фрагменти в сос айоли от Холандия; съмнение за наличие на *Clostridium botulinum* в сос песто с черни трюфели от Унгария.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 1 нотификация: Paralytic Shellfish Poisoning (PSP) toxins в миди от Обединеното кралство.

Ракообразни и продукти от тях – 1 нотификация: неподходящи органолептични характеристики на коктейлни скариди от Индия.

Материали в контакт с храните – 1 нотификация: миграция на първични ароматни амини от найлонови лъжици от Китай.

Безалкохолни напитки – 1 нотификация: черни частици в минерална вода от Обединеното кралство.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: високи нива на йод в сушени водорасли от Южна Корея.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: *Salmonella* в ларинкс от кон от Полша.

През месец юни 2014 г. при предупредителните нотификации най-често нотифицираната страна е Холандия със 7 нотификации, следвана от Обединеното кралство с 4.

Нотификации за недопуснат внос – 111 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 43 нотификации: наличие на забранената субстанция дихлорофос в сушен боб от Нигерия (7); форметанат в чушки от Турция (6); клофентезин в чушки от Турция (3); *Salmonella spp.* в листа бетел от Индия (3); карбендазим в чушки от Турция (3) и в плодове от Китай; липса на входяща документация за листа бетел от Индия; метоксифенозид в лозови сърми от Турция; киналфос в чушки от Шри Ланка; хлорпирифос в зърна от аспарагус от

Доминиканската република; **наличие на неразрешената субстанция хлорат** в ябълки от Аржентина; **съмнение за опит за внос** на семки от диня от Нигерия; **хлорпирифос и хексаконазол** в зелен боб от Кения; **опит за нелегален внос** на боб от Нигерия; **ендосулфан** в патладжани от Доминиканската република; **ацетампирид** в патладжани от Доминиканската република; **наличие на неразрешената субстанция морфолин** в лимони от Аржентина; **наличие на неразрешена генно модифицирана папая** от Тайланд; **цихалотрин и наличие на неразрешената субстанция дихлорофос** в боб от Нигерия; **профенофос, циперметрин, цихалотрин и наличие на неразрешената субстанция дихлорофос** в боб от Нигерия; **хлорпирифос-метил** в мариновани маслини от Египет; **сушени кайсии от Узбекистан, опаразитени с ларви на насекоми; малатион** в грах от Етиопия; **циперметрин и цихалотрин** в чушки чили от Доминиканската република.

Ядки, продукти от ядки и семена – 18 нотификации: **афлатоксини В1** във: фъстъци от Китай (5), Индия, Египет, в ядки от Бразилия, в шам фъстък от САЩ, Иран, Сирия; **липса на входяща документация** на семки от диня от Нигерия и на сусам и фъстъчена паста от Китай; **Salmonella spp.** в сусам от Сенегал и от Индия; **Salmonella Kentucky** в сусам от Индия; **Salmonella Brunei** и **Salmonella Westhampton** в изсушен кокосов орех от Индонезия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 14 нотификации: **Salmonella spp.** в замразени заготовки от птиче месо от Бразилия (8) и от Тайланд, в замразено птиче месо от Бразилия; **Salmonella Hadar** в замразено пуешко месо от Бразилия (2); **влошен температурен контрол** на замразено птиче месо от Бразилия и Аржентина.

Риба и рибни продукти – 13 нотификации: **живак** в риба тон от Еквадор (2) и в охладена риба от Египет; **повредена опаковка** на охладена риба от Тунис (2); **опаразитяване с Anisakis** на охладена риба от Мароко (2); **влошен температурен контрол** на замразени сардини от Мароко и на замразена риба тон от Кабо Верде; **развала и влошен температурен контрол** на замразена риба тон от Холандските Антили; **повредена опаковка и липса на здравна марка** на охладена риба тон от Гренада; **наличие на неразрешените субстанции малахитово зелено и левкомалахитово зелено** в замразена риба от Виетнам; **високи нива на биогенни амини** в сурова риба от Тайланд.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 12 нотификации: **шигатоксин продуцираща Escherichia coli** в агнешко месо от Нова Зеландия (10); **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразено заешко месо от Китай (2).

Материали в контакт с храните – 11 нотификации: **миграция на хром, никел и манган** от: шишенце с масло с коркова тапа от Китай и от стоманени кухненски прибори от Китай; **миграция на бис(2-етилхексил) терефталат (DOTP)** от капаци на буркани съдържащи паста от кориандър от Тайланд и от капаци на буркани съдържащи чеснова паста също от Тайланд; **миграция на формалдехид** от меламина купа от Китай; **миграция на олово** от емайлирани тави от Китай; **високо ниво на обща миграция** от ножове от Китай; **миграция на манган** от чугунени решетки от Китай; **летливи органични съединения** от дървени пръчици за шишчета и коктейлни украси от Китай; **формол** в кухненски комплект от Китай; **липса на декларация за съответствие** за пластмасови варели предназначени за контакт с храни от Мароко.

Ракообразни и продукти от тях – 6 нотификации: **влошен температурен контрол – прекъсване на хладилната верига** на замразени скариди от Мароко; **недекларирани яйца** в рибни пръчици от Китай; **наличие на неразрешената субстанция доксициклин** в замразени скариди от Виетнам; **високи нива на окситетрациклин над допустимите норми** в замразени скариди от Виетнам; **високи нива на тетрациклин над допустимите норми** в замразени скариди от Виетнам; **наличие на забранената субстанция нитрофуран** в замразени скариди от Индия.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 5 нотификации: норовирус в замразени миди от Виетнам (4) и хепатит А в миди от Мароко.

Зърнени и тестени изделия – 4 нотификации: карбендазим в ориз басмати от Пакистан (2); афлатоксини В1 в царевича от Аржентина; неразрешен генно модифициран ориз (Cry1Ab/Ac-SYBR) в оризови сладкиши от Китай.

Фуражни суровини – 4 нотификации: *Salmonella spp.* в рибно брашно от Мавритания (3); *Salmonella paratyphi* в рибно брашно от Перу.

Какао, какаови изделия, кафе и чай – 3 нотификации: хлорпирифос в зелен чай от Китай; хлорпирифос, бупрофезин, ацетампирид и имидаклоприд в зелен чай от Китай; бупрофезин и имидаклоприд в чай от Китай.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 3 нотификации: неразрешена нова храна GTF хромова мая от САЩ; високи нива на витамини в хранителни добавки от САЩ; неразрешено пускане на пазара на хранителна добавка от Индия.

Безалкохолни напитки – 3 нотификации: високо ниво на оцветител Е 110 - Sunset Yellow FCF в газирана напитка от Сирия; неразрешена употреба на Е 385 – калциево динатриев етилен диамин тетраацетат (CDEDТА) в безалкохолни напитки от САЩ; високо ниво на Е 211 – натриев бензоат в сок от манго от Пакистан.

Супи, сосове и подправки – 3 нотификации: липса на здравен сертификат за оризово вино за готвене и за сосове, съдържащи оризов оцветител също от Китай; *Bacillus cereus* в сос от Китай.

Билки и подправки – 1 нотификация: *Salmonella spp.* в сусам от Индия.

Други хранителни продукти/смесени – 1 нотификация: високо ниво на алуминий в юфка от Китай.

През месец юни 2014 г. при нотификациите за недопуснат внос най-нотифицираната страна е Китай с 26 нотификации следвана от Турция с 14, Нигерия с 13 и Бразилия с 12.

Нотификации за насочване на вниманието – 56 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Плодове и зеленчуци – 14 нотификации: недеклариран сулфит в сушени кайсии от Турция и от Узбекистан; наличие на неразрешената субстанция хлорат в леща от Белгия; живак в гъби от България; оксамил в бамя от Йордания; прохлораз и карбендазим в плодове от Китай; стъклени фрагменти в нарязан бамбук от Китай; бензалкониев хлорид в плодове от Китай; флуазифоп-П в броколи от Холандия; афлатоксини в сушени смокини от Турция; *Salmonella* в зеленчук от Тайланд; диметоат и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в боб от Камбоджа; карбендазим в папая от Малайзия и наличие на неразрешената субстанция карбофуран в липа от Бразилия.

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 10 нотификации: неразрешено пускане на пазара на хранителни добавки от САЩ (4); високо ниво на бензофенон в хранителна добавка от Русия, контаминирана с ароматни въглеводороди; наличие на неразрешената субстанция йохимбин в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешените субстанции синефрин (в комбинация с кофеин) и бета-метилфениламин в хранителна добавка от САЩ; неразрешено пускане на пазара и наличие на неразрешената субстанция натриев глицерофосфат в хранителна добавка от САЩ; неразрешено пускане на пазара и наличие на неразрешените субстанции аргининов алфакетоглутарат, алфаглицерилфосфорилхолин и гама аминокитурова киселина в храна за специфична хранителна употреба от САЩ; наличие на неразрешената субстанция литий в хранителна добавка от Швейцария.

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: живак в риба меч от Индия и Гърция, в охладена риба от Мадагаскар и Египет и в охладени филета от риба тон от Еквадор; *Listeria monocytogenes* в рибно ястие от съомга от Испания и кадмий в калкан от Испания.

Двучерупчести мекотели и продукти от тях – 5 нотификации: високи нива на *Escherichia coli* в: миди от Италия, Хърватска и Холандия; кадмий в замразени сепии от Аржентина; **Diarrhoeic Shellfish Poisoning (DSP) toxins** в миди от Обединеното кралство.

Месо и месни продукти (различни от птиче месо) – 5 нотификации: шигатоксин продуцираща *Escherichia coli* в: охладено еленско месо от Австрия и в телешко месо от Аржентина; *Salmonella Hvittingfoss* в жабешки бутчета от Турция; *Salmonella Newport* в замразен кебап от Германия; олово в салам от месо на сърна от Италия.

Птиче месо и продукти от птиче месо – 3 нотификации: *Salmonella enteritidis* в охладени пилешки крилца от Полша; *Salmonella typhimurium* в пилешки гърди от Тайланд и *Campylobacter spp.* в цяло охладено пиле от Германия.

Ракообразни и продукти от тях – 2 нотификации: наличие на забранената субстанция доксициклин в замразени скаридени продукти от Виетнам (2).

Билки и подправки – 2 нотификации: афлатоксини В1 в лют червен пипер на прах от Израел и в кимион на прах от Китай.

Супи, сосове и подправки – 2 нотификации: 3-монохлор-1,2-пропандиол в соев сос от Тайланд и недекларирана пшеница в каталанска супа и яхния от Испания.

Зърнени и тестени изделия – 1 нотификация: афлатоксини В1 в ферментирало царевично брашно от Гана.

Мляко и млечни продукти – 1 нотификация: *Listeria monocytogenes* в млечни шейкове произведени във Франция.

Ядки, продукти от ядки и семена – 1 нотификация: афлатоксини В1 в шам фъстък от САЩ.

Храни за домашни любимци – 1 нотификация: високи нива на *Enterobacteriaceae* в кучешки играчки за дъвчене от Чехия.

През месец юни 2014 г. при информацията за насочване на вниманието най-нотифицираната страна е САЩ с 9 нотификации, следвана от Испания, Китай, Турция и Тайланд, всяка с по 3 нотификации.

Нотификации за проследяване – 30 нотификации, които се разпределят в следните категории:

Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 8 нотификации: наличие на неразрешените субстанции боров хелат и ванадий в хранителна добавка от САЩ; високи нива на оцветител E 129 - Allura Red AC в хранителна добавка от Чехия; наличие на неразрешената субстанция хром хелатна аминокиселина в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешената субстанция боров цитрат в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешената субстанция литий в хранителна добавка от Италия; неразрешено пускане на пазара и наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Rhodiola rosea* в хранителна добавка от САЩ; неразрешено пускане на пазара и наличие на неразрешената нова хранителна съставка *Rhodiola rosea* и наличие на неразрешената субстанция бета фенилметиламин в хранителна добавка от САЩ; наличие на неразрешените субстанции цинк хелатна аминокиселина, селен хелатна аминокиселина, калций хелатна аминокиселина, магнезий хелатна аминокиселина, бор хелатна аминокиселина в хранителна добавка от Обединеното кралство.

Риба и рибни продукти – 7 нотификации: *Listeria monocytogenes* в съомга от Обединеното кралство и от Полша (2); опаразитяване с *Anisakis* на охладена риба от

Франция; *Salmonella spp.* в костур от Танзания; **минерални частици** в консервирана риба от Испания; **опаразитяване с нематоди** на охладена риба от Франция;

Фуражни суровини – 6 нотификации: *Salmonella Ruiru* в палмови експелери от Индонезия; *Salmonella infantis* и *Salmonella Mbandaka* в соево брашно от Бразилия; **диоксини** в царевича от Украйна и в дестилат на палмова мастна киселина от Индонезия; *Salmonella Orion* във фураж за птици от Холандия; **високи нива на флуорин** в магнезиев оксид от Китай.

Материали в контакт с храните – 3 нотификации: миграция на хром от комплект за барбекю от Китай; миграция на хром и високо ниво на обща миграция от комплект ножове за месо от Китай; миграция на формалдехид от меламинави купи от Китай.

Зърнени и тестени изделия: 2 нотификации: неподходящи органолептични характеристики на сусамени сладки от Полша, заразени с плесени; неразрешена употреба на оцветител Е 102 – тартразин, на оцветител Е 110 - Sunset Yellow FCF, на оцветител Е 122 – азорубин и на оцветител Е 133 - Brilliant Blue FCF в паста от Пакистан.

Безалкохолни напитки – 2 нотификации: високо ниво на оцветител Е 102 – тартразин в безалкохолна напитка от Ирландия; високо ниво на оцветител Е 110 - Sunset Yellow FCF в безалкохолна напитка от Индия.

Комбинирани фуражи – 1 нотификация: високо ниво на селен в минерален фураж за млечни крави от Белгия.

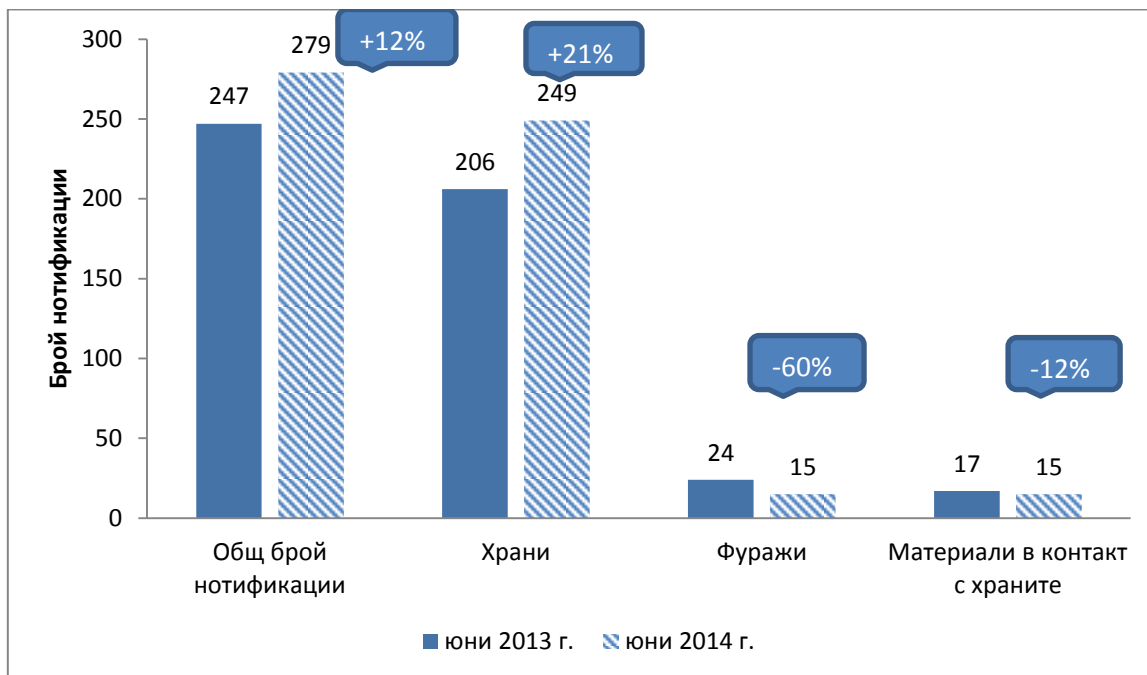
Супи, сосове и подправки – 1 нотификация: неразрешена употреба на Е 210 – бензоена киселина в смян джинджифил и чеснова паста от Индия.

През месец юни 2014 г. при информацията за проследяване най-нотифицираната страна е САЩ с 5 нотификации, следвана от Китай с 4 нотификации.

Анализ на тенденциите:

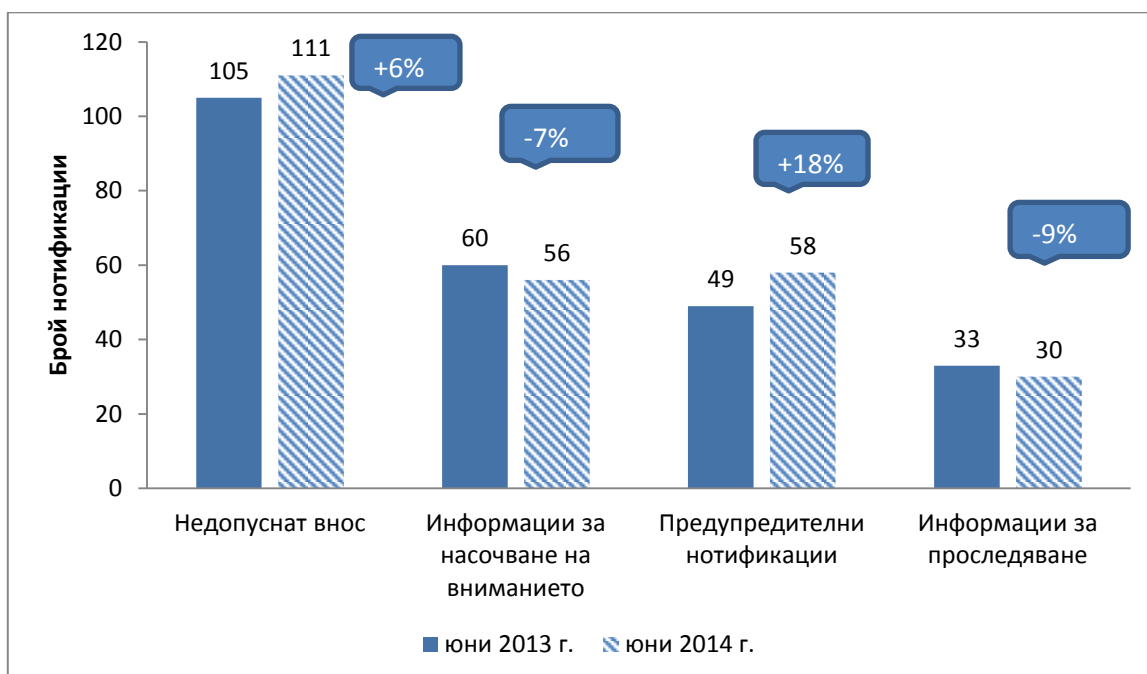
Направена е съпоставка на броя нотификации спрямо същия период през 2013г. – общо и по групи за м. юни 2013 г. и м. юни 2014 г.

На фиг. 2 са представени общия брой нотификации и брой нотификации по групи продукти – храни, фуражи, материали в контакт с храни. Запазва се тенденцията най-големият брой нотификации да бъде в групата на храните. При общия брой нотификации има спад от 12% през юни 2014 г. При храните има повишение от 21%. При фуражите има сериозно понижение от 60%, докато при материалите в контакт с храни понижението е по-слабо - едва с 12%

Фиг. 2. Разпределение на общия брой нотификации и броя нотификации за храни, фуражи и материали в контакт с храни за м. юни 2013г. и м. юни 2014г.

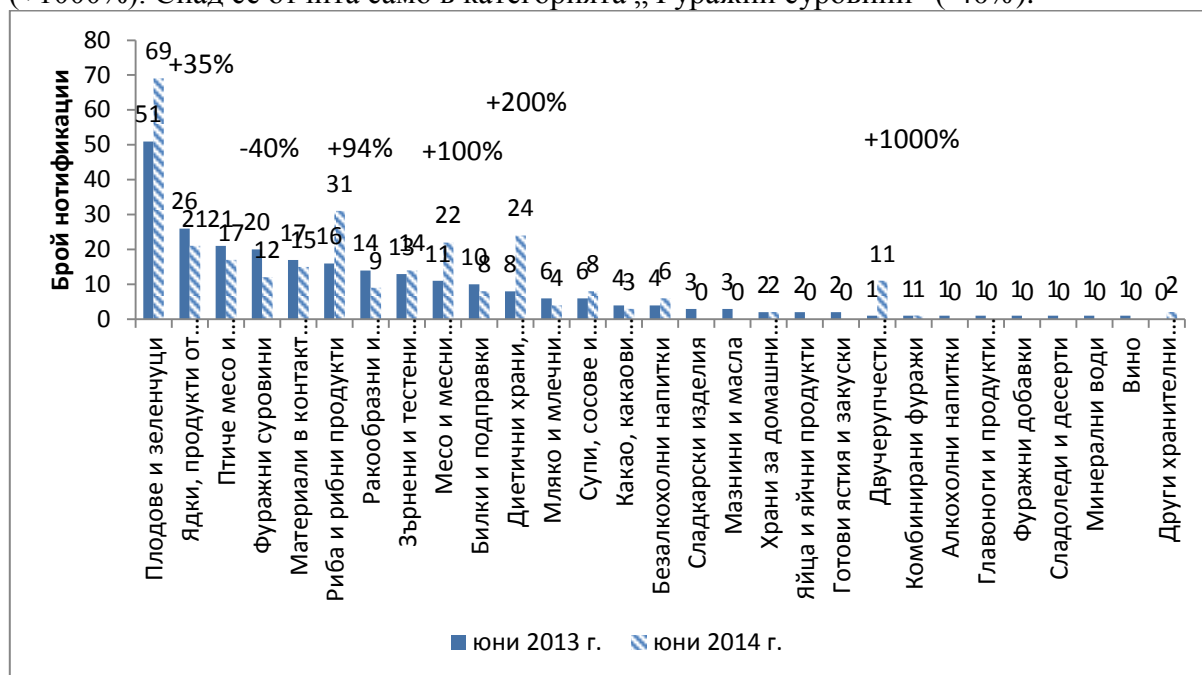
На фиг. 3 нотификациите са представени по вид. Най-голям брой и в двата разглеждани периода са нотификациите за недопуснат внос. При тях има повишение от 6%, повишение се наблюдава и при предупредителните нотификации с 18%. При информацията за насочване на вниманието и информацията за проследяване се отчита спад съответно с 7% и 9%.

Фиг. 3. Разпределение на броя нотификации по вид.

На фиг. 4 са представени данни за сравнение по категории хранителни продукти.

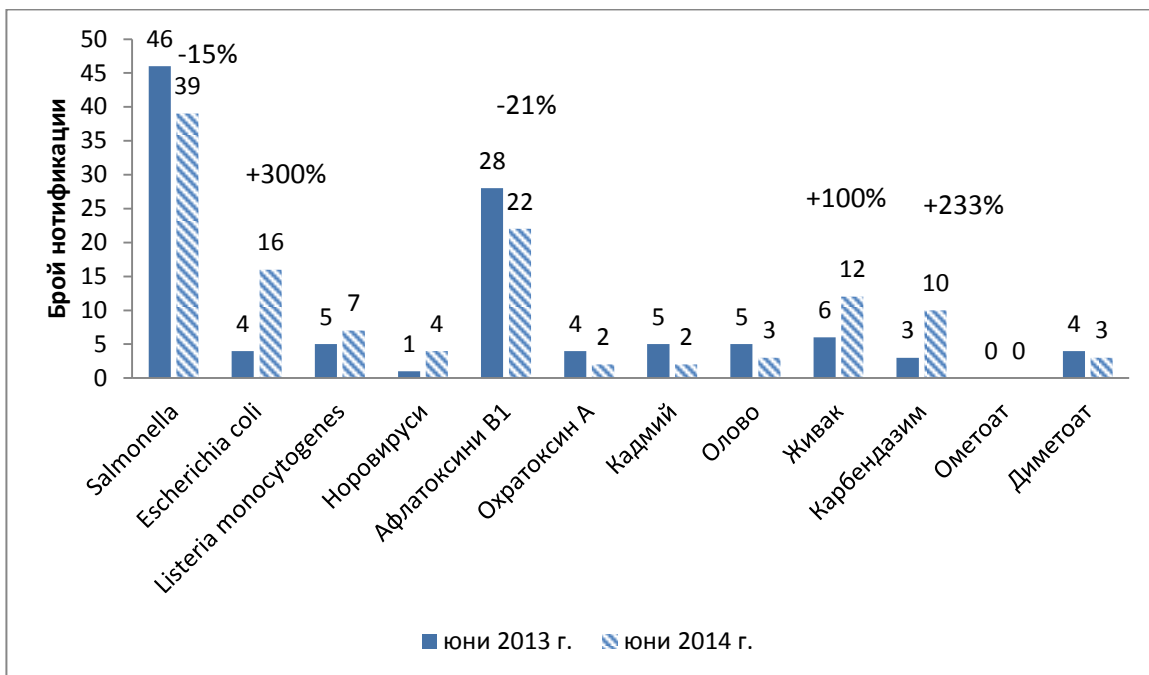
Наблюдава се значително повишение в следните категории хранителни продукти: „Плодове и зеленчуци“ (+35%), „Риба и рибни продукти“ (+94%), „Месо и месни продукти (различни от птиче месо)“ (+100%), „Диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни“ (+200%) и „Двучерупчести мекотели и продукти от тях“ (+1000%). Спад се отчита само в категорията „Фуражни суровини“ (-40%).

Фиг.4 Разпределение на броя нотификации по категории хранителни продукти

От обобщените данни за месеците юни 2013 г. и юни 2014 г. може да се направи извод, че се наблюдава тенденция за повишаване броя на нотификации през юни 2014 г. при някои основни хранителни продукти: плодове и зеленчуци, риба и рибни продукти, месо и месни продукти (различни от птиче месо), диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни и двучерупчести мекотели и продукти от тях.

Фиг.5 показва сравнителни данни за някои основни причини за нотифициране. При патогенните микроорганизми се наблюдава следната картина: при *Salmonella* се наблюдава спад с 15 %, докато при *Escherichia coli* се наблюдава повишение с 300%. При афлатоксините се наблюдава спад с 21%. От тежките метали само живака показва повишение с 100% в сравнение със същия период предходната година. При пестицидите препарата карбендазим отчита значително повишение с 233%.

Фиг.5 Разпределение на броя нотификации по причини

От обобщените данни за месеците юни 2013 г. и юни 2014 г. може да се направи извод, че съществува тенденция за повишение при патогенните микроорганизми с изключение на *Salmonella*. При микотоксините се забелязва спад. При тежките метали се запазват ниските нива с изключение на живака. При пестицидите има тенденция на повишение само при препарата карбендазим.

Приложение 1

1. Система за бързо предупреждение за храни и фуражи:

Регламент (ЕО) No 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните. В случай, че член на мрежата разполага с информация, свързана със съществуването на сериозен пряк или косвен риск за човешкото здраве, произтичащ от храни или фуражи, тази информация незабавно се съобщава по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF). Информацията незабавно се предава на членовете в мрежата.

2. Правно основание:

Регламент (ЕС) No 16/2011 на Комисията от 10 януари 2011 година за установяване на мерки за прилагане за системата за бързо предупреждение за храни и фуражи.

3. Видове нотификации:

3.1. Предупредителни нотификации – съобщение за сериозен риск, който изисква незабавни действия или рисковият продукт вече е на пазара.

3.2. Нотификация за недопускан внос – касае пратки с храни, фуражи или суровини на които е отказано влизането в Общността поради риск за човешкото здраве, за здравето на животните или за околната среда.

3.3. Нотификации за проследяване – не изискват бърза реакция.

3.4. Нотификации за насочване на вниманието – предоставят интересна за контролните органи информация.

Горепосочената информация ще бъде публикувана на електронната страница на Българска агенция по безопасност на храните (<http://www.babh.government.bg/bg/actualno-risk-evaluation.html>) и Националния фокален център на EFSA (http://focalpointbg.com/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=78&lang=bg) към Центъра за оценка на риска.

Изготвил:

Д-р Бранимир Канакидис – младши експерт в Дирекция „НСМОРПР“
11.07.2013г.